Torsdag den 8 oktober 2020

P9_TA(2020)0256

Invändning mot en genomförandeakt

Europaparlamentets resolution av den 8 oktober 2020 om utkastet till kommissionens förordning om ändring av förordning (EG) nr 1881/2006 vad gäller fastställande av gränsvärden för akrylamid i vissa livsmedel för spädbarn och småbarn (D067815/03 – 2020/2735(RPS))

(2021/C 395/04)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av utkastet till kommissionens förordning om ändring av förordning (EG) nr 1881/2006 vad gäller fastställande av gränsvärden för akrylamid i vissa livsmedel för spädbarn och småbarn (D067815/03,

— med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 315/93 av den 8 februari 1993 om fastställande av gemenskapsförfaranden för främmande ämnen i livsmedel ([1]), särskilt artikel 2.3,

— med beaktande av kommissionens förordning (EU) 2017/2158 av den 20 november 2017 om fastställande av förebyggande och reducerande åtgärder och av åtgärdsnivåer för att minska förekomsten av akrylamid i livsmedel ([2]),

— med beaktande av det vetenskapliga yttrande om akrylamid i livsmedel som antogs av panelen för främmande ämnen i livsmedelskedjan vid Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) den 30 april 2015 och som offentliggjordes den 4 juni 2015 ([3]),

— med beaktande av artikel 5a.3 b i rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som ska tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter ([4]),

— med beaktande av artikel 112.2, 112.3 och 112.4 c i arbetsordningen,

— med beaktande av förslaget till resolution från utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet, och av följande skäl:

Allmänt

A. Akrylamid är en kemisk förening i livsmedel som bildas av de naturligt förekommande ämnena fri asparagin och socker under behandling vid hög temperatur, såsom stekning, rostning och bakning.

B. Konsumenterna exponeras för akrylamid genom industriellt framställda livsmedel, såsom chips, bröd, kex och kaffe, men också genom matlagning i hemmet, t.ex. när de rostar bröd eller tillagar pommes frites.

C. Spädbarn, småbarn och andra barn är den mest utsatta åldersgruppen med tanke på deras lägre kroppsvikt, och de är därför särskilt sårbara. Det är välkänt att barn har en högre ämnesomsättning på grund av det större förhållandet mellan lever och kroppsvikt, vilket gör det mer sannolikt att glycidamid (akrylamidmetabolit som bildas genom biotransformation) kan bildas snabbare hos barn, vilket i sin tur ökar risken för akrylamidtoxicitet hos barn ([5]).

([1]) EGT L 37, 13.2.1993, s. 1.
([2]) EUT L 304, 21.11.2017, s. 24.
([3]) EFSA Journal, vol. 13(2015):6, artikelnr 4104, http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/4104.
([4]) EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.
([5]) Se Erkekoğlu, P., Baydar, T., *Toxicity of acrylamide and evaluation of its exposure in baby foods*, Nutrition Research Reviews, vol. 23, nummer 2, december 2010, s. 323–333, https://doi.org/10.1017/S0954422410000211.

Säkerhetsrisker

D. Enligt den harmoniserade klassificering och märkning som godkänts av unionen (CLP00) är akrylamid giftigt vid förtäring och kan orsaka genetiska defekter, kan orsaka cancer, orsakar organskador genom lång eller upprepad exponering, är skadligt vid hudkontakt, orsakar allvarlig ögonirritation, är skadligt vid inandning, misstänks kunna skada fertiliteten, irriterar huden och kan orsaka allergisk hudreaktion. Den klassificering som företag tillhandahåller Europeiska kemikaliemyndigheten (Echa) i Reach-registreringar visar dessutom att detta ämne misstänks skada fertiliteten eller det ofödda barnet ([6]).

E. Utöver detta har degeneration av perifera nervsystemet och nervterminaler i vissa områden i hjärnan med anknytning till minne, inlärning och kognitiva funktioner observerats ([7]).

F. I det vetenskapliga yttrande om akrylamid i livsmedel som antogs av panelen för främmande ämnen i livsmedelskedjan den 30 april 2015 ([8]) identifierades, utifrån alla tillgängliga uppgifter, fyra möjliga kritiska slutpunkter (endpoints) för akrylamidtoxicitet, närmare bestämt neurotoxicitet, effekter på mäns fortplantningsförmåga, utvecklingstoxicitet och cancerogenitet. Panelen konstaterade också att akrylamid är en könscellsmutagen och att det för närvarande inte finns några etablerade förfaranden för riskbedömning med hjälp av denna slutpunkt. Mer specifikt bekräftade panelen tidigare utvärderingar som visar att akrylamid i livsmedel kan öka risken för att utveckla cancer hos konsumenter i alla åldersgrupper.

G. Akrylamidtoxicitet erkändes redan 2002 i en gemensam rapport från FAO/WHO ([9]). Internationella centret för cancerforskning (IARC) har klassificerat akrylamid som sannolikt cancerframkallande för människor ([10]), Förenta staternas National Toxicology Program har klassificerat akrylamid som något som rimligen kan förutses vara cancerframkallande för människor ([11]) och Förenta staternas miljövårdsmyndighet (U.S. Environmental Protection Agency) har klassificerat akrylamid som sannolikt cancerframkallande för människor ([12]).

H. De hormonstörande egenskaperna hos akrylamid har diskuterats i åtskilliga vetenskapliga studier ([13]), och det finns ett akut behov av att undersöka detta ytterligare.

([6]) ECHA Substance Infocard för akrylamid, https://echa.europa.eu/sv/substance-information/-/substanceinfo/100.001.067?_disssubsinfo_WAR_disssubsinfoportlet_backURL=https%3A%2F%2Fecha.europa.eu%2Fhome%3Fp_p_id%3Ddisssimplesearchhomepage_WAR_disssearchportlet%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-1%26p_p_col_count%3D2%26_disssimplesearchhomepage_WAR_disssearchportlet_sessionCriteriaId%3D. Se även *ECHA Summary of Classification and Labelling*, https://echa.europa.eu/sv/information-on-chemicals/cl-inventory-database/-/discli/details/104230: cancerframkallande i kategori 1B (förmodat), mutagent i kategori 1B (förmodat), reproduktionstoxiskt i kategori 2 (misstänkt), hudsensibiliserande i kategori 1 och STOT i kategori 1 (specifik organtoxicitet – med påverkan på nervsystemet genom upprepad exponering).

([7]) Sammanfattning och slutsatser från det 64:e mötet i FAO/WHO:s gemensamma expertkommitté för livsmedelstillsatser (JECFA), den 8–17 februari 2005, http://www.fao.org/3/a-at877e.pdf. Se även Matoso, V., Bargi-Souza, P., Ivanski, F., Romano, M.A., Romano, R. M., *Acrylamide: A review about its toxic effects in the light of Developmental Origin of Health and Disease (DOHaD) concept*, Food Chemistry, den 15 juni 2019, 283:422–430, https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30722893/.

([8]) EFSA Journal, vol. 13(2015):6, artikelnr 4104, http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/4104.

([9]) Rapport från FAO:s och WHO:s gemensamma samråd, *Health Implications of Acrylamide in Food*, den 25–27 juni 2002, https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42563/9241562188.pdf?sequence=1.

([10]) IARC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans, *Some Industrial Chemicals*, IARC, Lyon, Frankrike, 1994, https://publications.iarc.fr/Book-And-Report-Series/Iarc-Monographs-On-The-Identification-Of-Carcinogenic-Hazards-To-Humans/Some-Industrial-Chemicals-1994. Se även Zhivagui, M., Ng, A.W.T., Ardin, M. m.fl., *Experimental and pan-cancer genome analyses reveal widespread contribution of acrylamide exposure to carcinogenesis in humans*, Genome Research, 2019, 29(4):521–531, https://www.iarc.fr/wp-content/uploads/2019/03/pr267_E.pdf.

([11]) *Report on Carcinogens, Acrylamide*, National Toxicology Program, Department of Health and Human Services, nummer 14, 2016, https://ntp.niehs.nih.gov/ntp/roc/content/profiles/acrylamide.pdf.

([12]) *Toxicological review of Acrylamide* (CAS No. 79-06-1), mars 2010, U.S. Environmental Protection Agency, Washington D.C., https://nepis.epa.gov/Exe/ZyPDF.cgi/P1006QL0.PDF?Dockey=P1006QL0.PDF.

([13]) Matoso, V., Bargi-Souza, P., Ivanski, F., Roman, M.A., Romana, R.M., *Acrylamide: A review about its toxic effects in the light of Developmental Origin of Health and Disease (DOHaD) concept*, 2019, 283:422–430, https://www2.unicentro.br/ppgvet/files/2019/11/3-Acrylamide-A-review-about-its-toxic-effects-in-the-light-of-Developmental-Origin-of-Health-and-Disease-DOHaD-concept.pdf?x26325; Kassotis, C.D. m.fl., *Endocrine-Disrupting Activity of Hydraulic Fracturing Chemicals and Adverse Health Outcomes After Prenatal Exposure in Male Mice*, Endocrinology, december 2015, 156(12):4458–4473, https://academic.oup.com/endo/article/156/12/4458/2422671; Hamdy, S.M., Bakeer, H.M., Eskander, E.F., Sayed, O.N., *Effect of acrylamide on some hormones and endocrine tissues in male rats*, Human & Experimental Toxicology 2012, 31(5): 483–491, https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0960327111417267.

Torsdag den 8 oktober 2020

Försiktighetsprincipen

I. I artikel 191.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) fastslås att försiktighetsprincipen är en av unionens grundläggande principer.

J. I artikel 168.1 i EUF-fördraget fastställs att ”[e]n hög hälsoskyddsnivå för människor ska säkerställas vid utformning och genomförande av all unionspolitik och alla unionsåtgärder”.

Särskilda rättsliga krav

K. I artikel 2.1 och 2.2 i förordning (EEG) nr 315/93 föreskrivs att livsmedel som innehåller ett främmande ämne i en mängd som inte kan godtas med hänsyn till folkhälsan, i synnerhet vad gäller giftighet, inte får släppas ut på marknaden, och att halten av främmande ämnen ska hållas så låg som rimligen är möjligt med hjälp av god tillverkningssed i alla led av livsmedelsproduktionen.

L. Enligt förordning (EU) 2017/2158 ska livsmedelsföretagare tillämpa förebyggande och reducerande åtgärder och utföra vissa åtgärder för att minska akrylamidhalterna i vissa livsmedel i syfte att säkerställa att akrylamidhalterna i deras produkter ligger under ”åtgärdsnivåerna”, som används för att kontrollera de förebyggande och reducerande åtgärdernas effektivitet genom provtagning och analys.

M. De åtgärdsnivåer som fastställs i förordning (EU) 2017/2158 har tillämpats sedan april 2018 och ska ses över av kommissionen vart tredje år, och den första översynen ska göras inom tre år från den förordningens ikraftträdande, i syfte att fastställa lägre nivåer ([14]).

N. Åtgärdsnivåer saknas för ett antal produktkategorier, till exempel grönsakschips, kroketter och riskakor, varav vissa har visat sig innehålla höga halter av akrylamid. I kommissionens rekommendation (EU) 2019/1888 ([15]) fastställs en icke uttömmande förteckning över livsmedelskategorier som regelbundet bör övervakas med avseende på förekomsten av akrylamid.

O. I enlighet med artikel 2.3 i förordning (EEG) nr 315/93 får kommissionen, om så behövs, fastställa högsta tillåtna gränsvärden för vissa främmande ämnen för att skydda folkhälsan, men det har ännu inte fastställts några gränsvärden för akrylamid i livsmedel. I skäl 15 i förordning (EU) 2017/2158 anges att man som komplettering av de förebyggande och reducerande åtgärderna bör överväga att fastställa gränsvärden för akrylamid i vissa livsmedel.

Utkastet till kommissionens förordning

P. I utkastet till kommissionens förordning erkänns vikten av att akrylamidhalterna i livsmedel är så låga som rimligen är möjligt.

Q. I utkastet till kommissionens förordning föreslås att gränsvärden ska fastställas för endast två mycket specifika livsmedelskategorier, nämligen ”kex och skorpor för spädbarn och småbarn” (150 µg/kg, vilket motsvarar den nuvarande åtgärdsnivån) och för ”barnmat, beredda spannmålsbaserade livsmedel för spädbarn och småbarn, utom kex och skorpor” (50 µg/kg, vilket till och med är 10 µg/kg högre än den nuvarande åtgärdsnivån på 40 µg/kg).

R. De uppgifter om förekomsten som kommissionen baserar sitt utkast till förordning på härrör från perioden 2015–2018. Om förordning (EU) 2017/2158 ska ha någon effekt på akrylamidhalterna i livsmedel är det rimligt att förvänta sig att livsmedelstillverkarna i nuläget bör ha uppnått åtminstone den åtgärdsnivå som fastställdes för tre år sedan.

Marknadssituationen och bedömning av utkastet till kommissionens förordning

S. Forskning som genomfördes hösten 2018 av tio konsumentorganisationer på olika håll i Europa ([16]) har visat att en rad produkter som inte omfattas av de två kategorier som regleras i utkastet till kommissionens förordning, såsom kex och rån, ofta konsumeras av barn under tre år. Vissa av dessa produkter marknadsförs också uppenbarligen till barn (en förpackningsdesign med tecknade karaktärer som tilltalar barn). En liknande situation kan antas för produkter som crackers eller frukostflingor.

([14]) Artikel 5 och skäl 11 i förordning (EU) 2017/2158.

([15]) Kommissionens rekommendation (EU) 2019/1888 av den 7 november 2019 om övervakning av förekomsten av akrylamid i vissa livsmedel (EUT L 290, 11.11.2019, s. 31).

([16]) https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2019-010_more_efforts_needed_to_protect_consumers_from_acrylamide_in_food.pdf

T. Åtgärdsnivån för ”kex och rån” (350 µg/kg) och åtgärdsnivån för ”kex och skorpor för spädbarn och småbarn” (150 µg/kg) skiljer sig avsevärt åt, utan att föräldrarna uppmärksammas på skillnaden i fråga om den högsta tillåtna akrylamidhalten.

U. Det konstaterades också att en tredjedel av de testade produkterna låg på eller över åtgärdsnivån när det gäller kex och rån, och av de kex och rån som identifierades som ”ofta konsumerade av barn under tre år” skulle nästan två tredjedelar inte ha klarat den åtgärdsnivå som fastställts för kategorin ”kex och skorpor för spädbarn och småbarn”.

V. Det råder enighet om att förekomsten av akrylamid i livsmedel kan minimeras genom lämpliga förebyggande och reducerande åtgärder ([17]). Inom alla livsmedelskategorier har det bevisats vara möjligt att tillverka produkter med låg akrylamidhalt ([18]).

W. När det gäller utkastet till kommissionens förordning visar både uppgifter från konsumentforskning ([19]) under 2018 och uppgifter om förekomst från Efsas databas för perioden 2015–2018 att lägre halter än de föreslagna 150 µg/kg och 50 µg/kg enkelt har kunnat uppnås av en mycket stor majoritet av producenterna i båda livsmedelskategorierna. Det kan antas att nästan alla produkter kan uppfylla dessa nivåer i dag. Striktare nivåer är därför nödvändiga för att skapa incitament för ytterligare minskning.

X. Att fastställa gränsvärden underlättar klart medlemsstaternas verkställighet av bestämmelserna om akrylamid. Gränsvärdena måste dock fortfarande fastställas i enlighet med principen ”så lågt som rimligen är möjligt” enligt vad som anges i artikel 2 i förordning (EEG) nr 315/93.

Y. Sammanfattningsvis kan de nivåer som föreslås i utkastet till kommissionens förordning redan enkelt uppnås för de flesta produkter på marknaden, och lägre nivåer har visat sig vara möjliga att uppnå utan att det krävs stora ansträngningar.

Övriga överväganden

Z. Mer forskning skulle kunna bidra till förståelsen av orsakerna till de stora variationerna av akrylamidhalterna inom livsmedelskategorierna och peka ut strategier för att minimera bildandet av akrylamid.

AA. Det är mycket viktigt att övervaka hur effektiva bestämmelserna om akrylamid är. Detta innebär att medlemsstaterna måste genomföra ändamålsenliga kontroller tillräckligt ofta och samla in uppgifter om förekomsten av akrylamid.

AB. Offentliga informationskampanjer kan bidra till att öka konsumenternas medvetenhet om produkter med potentiellt högre akrylamidhalt och informera dem om hur de kan begränsa exponeringen för akrylamid genom tillagningen.

1. Europaparlamentet motsätter sig antagandet av utkastet till kommissionens förordning.

2. Europaparlamentet anser att utkastet till kommissionens förordning inte är förenligt med syftet med och innehållet i förordning (EEG) nr 315/93.

3. Europaparlamentet anser att det kan ha negativa effekter på de europeiska konsumenternas hälsa om man fortsätter att tillåta höga halter av akrylamid i livsmedel. Därför är det av yttersta vikt att sänka akrylamidhalterna i livsmedel.

4. Europaparlamentet anser att det föreslagna gränsvärdet för akrylamid i livsmedelskategorin ”barnmat, beredda spannmålsbaserade livsmedel för spädbarn och småbarn, utom kex och skorpor” bör fastställas under, och definitivt inte över, den nuvarande åtgärdsnivån på 40 µg/kg.

([17]) Se förordning (EU) 2017/2158.
([18]) https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2019-010_more_efforts_needed_to_protect_consumers_from_acrylamide_in_food.pdf
([19]) https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2019-010_more_efforts_needed_to_protect_consumers_from_acrylamide_in_food.pdf

Torsdag den 8 oktober 2020

5. Europaparlamentet anser att det föreslagna gränsvärdet för akrylamid i livsmedelskategorin ”kex och skorpor för spädbarn och småbarn” bör fastställas klart under den nuvarande åtgärdsnivån på 150 µg/kg.

6. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att fastställa strikta gränsvärden inte bara för de två produktkategorier som föreslås i utkastet till kommissionens förordning, utan också för andra produktkategorier. Mest brådskande är det för kex och skorpor som inte omfattas av den särskilda kategorin ”kex och skorpor för spädbarn och småbarn”.

7. Europaparlamentet ser fram emot en översyn av åtgärdsnivåerna senast i april 2021 i syfte att sänka dem. Parlamentet insisterar på att åtgärdsnivåerna måste avspegla den kontinuerliga minskningen av förekomsten av akrylamid i livsmedel och vara inriktade på de bästa resultaten, så att tillverkarna får incitament till ytterligare insatser.

8. Europaparlamentet välkomnar kommissionens förordning (EU) 2019/1888 av den 7 november 2019 om övervakning av förekomsten av akrylamid i vissa livsmedel. Parlamentet insisterar på att åtgärdsnivåer (eventuellt följt av gränsvärden) måste fastställas snabbt för produktkategorier som visar sig innehålla höga halter av akrylamid.

9. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att intensifiera forskningen om bildandet av akrylamid i livsmedel i syfte att identifiera strategier som syftar till att minimera bildandet av akrylamid. Parlamentet begär att kommissionen och medlemsstaterna stimulerar forskning om möjliga hormonstörande egenskaper hos akrylamid och glycidamid.

10. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att öka sin kapacitet för livsmedelskontroll i syfte att övervaka hur effektiva bestämmelserna om akrylamid är samt samla in, offentliggöra och vidarebefordra uppgifter om förekomsten av akrylamid till Efsa.

11. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att informera allmänheten om produktkategorier med potentiellt högre akrylamidhalt och om strategier för att begränsa exponeringen för akrylamid genom tillagningen.

12. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att dra tillbaka sitt utkast till förordning och att lägga fram ett nytt för kommittén.

13. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen samt till medlemsstaternas regeringar och parlament.